

הלכות קידוש החודש פרק א (תורגם אוטומטית)

Hebrew

תורגם אוטומטית

סיכום השיעור

סיכום של שיעור הלימוד — הלכות קידוש החודש, רמב"ם

הקדמה: מקום הלכות קידוש החודש בסדר הרמב"ם

הרמב"ם מציב את הלכות קידוש החודש לפני כל שאר הלכות המועדים.

פשוט: מצוות קידוש החודש (מצוה קנ"ג במנין המצוות) היא היסוד לכל הימים טובים, שהרי בלי קביעת החודש אי אפשר לדעת מתי חל יום טוב. לכן מציב הרמב"ם אותה לפני כל שאר המועדים.

חידושים והסברים:

- **תירוץ המגיד משנה מדוע קידוש החודש בא תחילה:** כל שאר המצוות נוגעות לכל אחד ואחד, אבל קידוש החודש למעשה נוגע רק לבית דין. לכן מקדים הרמב"ם דברים שכל אחד צריך לדעת, ורק אחר כך קידוש החודש.

- **סמיכות מעניינת במנין המצוות:** בהקדמה למשנה תורה באה מצוה קנ"ג (קידוש החודש) מיד אחר מצוות קמ"ט-קנ"ב שהן "לבדוק" סימני בהמה, עוף, חגב ודגים. לפי השיטה שמצוות קידוש החודש כוללת חיוב **לדעת** (אסטרונומיה/חשבונות), יש כאן קשר מעניין למצוות הקודמות שגם הן דורשות ידיעה/בדיקה כדי שיהיה אפשר לקיים מצוות.

- **סדר דאורייתא לפני דרבנן:** אפשר להבין שהרמב"ם מציב את קידוש החודש לפני הלכות מגילה וחנוכה משום שהוא רוצה תחילה לסיים את כל מצוות דאורייתא של מועדים, ורק אחר כך לעבור לדרבנן.

מצוות עשה של קידוש החודש — מהי המצווה?

הרמב"ם בספר המצוות אומר: "**מצוה לדין... לחשב ולדע ולקבוע.**" ובמנין המצוות הקצר: "**לחשב לידע ולכוון.**"

פשוט: המצווה היא לדעת מתי חל ראש חודש ובכך לקבוע את החודש.

חידושים והסברים:

- **חקירה במהות המצווה:** בכל פעם כותב הרמב"ם זאת מעט אחרת — בספר המצוות, במנין המצוות, ובהלכות עצמן — הלשון אינו זהה. זה מעלה חקירה: האם המצווה היא **לדעת** (ידיעה), **לקבוע** (קביעה), או **שניהם יחד** — לדעת ובכך לקבוע?

- **מי מחויב?** בספר המצוות אומר הרמב"ם שהמצווה היא "אלא בבית דין" — רק בית דין. אבל במנין המצוות הקצר אינו עושה חילוק מי מחויב.

- **הבה"ג והרמב"ן על לימוד אסטרונומיה:** הבה"ג מביא את הפסוק "כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים." הרמב"ן סובר שהבה"ג מדבר על **מצווה נוספת** ללמוד אסטרונומיה (לא רק קידוש החודש). אבל הרמב"ן עצמו אומר: לא, הבה"ג מתכוון למצוות קידוש החודש גופא.

- **תשובת הרמב"ם (שו"ת קנ"ו):** מישוה שאל את הרמב"ם מה התועלת בידיעת החשבונות. הרמב"ם ענה בדברי חז"ל: "הסתכל במעשיו שמתוך כך אתה מכיר את מי שאמר והיה העולם." יש שאלה האם השואל שאל ספציפית על הלכות קידוש החודש או על אסטרונומיה בכלל.

- **[דיגרסיה: חזרה לראייה]** הרמב"ם פותח בכך שידבר על חשבונות, אבל הוא מדגיש שהחשבונות הם רק עד שיהיה שוב בית דין הגדול בירושלים — אז יחזרו לקידוש על פי ראייה. זה מעניין כי ראייה תהיה אז דבר "טכני" — כבר יודעים מהחשבון מתי המולד, אבל עדיין צריך עדות.

הלכה א: חדשי השנה הם חדשי הלבנה

"חדשי השנה הם חדשי הלבנה, שנאמר עולת חודש בחדשו לחדשי השנה, ונאמר החודש הזה לכם ראש חדשים. כך אמרו חכמים: הראהו הקב"ה למשה במראה הנבואה דמות לבנה, ואמר לו כזה ראה וקדש."

פשוט: חדשי התורה הם חדשי לבנה (לונריים), לא חדשי חמה (סולריים). הקב"ה הראה למשה דמות לבנה בנבואה ואמר "כזה ראה וקדש."

חידושים והסברים:

(א) מה מלמדים שני הפסוקים?

הפסוק הראשון ("עולת חודש בחדשו לחדשי השנה" — במדבר כח:יד) מוכיח ש"חדשי השנה" הוא לשון התורה. הפסוק השני ("החודש הזה לכם") עם המילה "**זהה**" — כפי שחז"ל דרשו במקומות אחרים (שקל, מנורה) ש"זה" משמעו שהקב"ה **הראה** לו — מלמד שהקב"ה הראה למשה דמות לבנה.

(ב) המקור ש"חודש" הולך לפי הלבנה — הכפתור ופרח והרמב"ן

הכפתור ופרח מביא קטע מהרמב"ם שמשמש בפסוק "עולת חדש בחדשו לחדשי השנה" כראיה שחדשים הולכים לפי הלבנה. הרמב"ן מסביר: "**נתחיינו למנות חדשינו בחדש אשר יתברך בו החידוש, ואין זה אלא ללבנה**" — אנו מחויבים למנות את חדשינו לפי החודש שבו יש התחדשות, וזה יכול להיות רק הלבנה.

(ג) יסוד הראיה — "התחדשות" יכולה להיות רק בלבנה

בשמש אין "התחדשות" נראית לעין — אין שינוי נראה בשמש מחודש לחודש. אפילו ארבע העונות (תקופות) אינן "התחדשות" במובן של "סגירת המעגל" — כשמשו מתחיל מחדש מההתחלה. בשמש יש רק **התחדשות אחת** בשנה (כשכל המחזור השנתי מסתיים). אבל הפסוק אומר "לחדשי השנה" — **מספר** חדשים בשנה אחת. אם יש מספר התחדשויות בשנה, זה חייב להיות הלבנה, שיש לה מחזור של כ-29.5 יום ומתחדשת מספר פעמים בשנה. (מקור: סוכה כט ע"א.)

(ד) מחלוקת בפשוט "בחדשו" — פועל או שם

- **שיטת הרמב"ם:** "בחדשו" פירושו "**בהתחדשו**" — פועל, כשהוא מתחדש (=כשהלבנה מתחדשת). כלומר, הפסוק מדבר על הקרבן שמביאים כשהתחדשות מתרחשת.

- **שיטת אחרת:** "בחדשו" פירושו סתם "בחדשו" — שם, כמו "עולת שבת בשבתו" שפירושו סתם כל שבת בשבתה, בלי דרשה מיוחדת של התחדשות.

- **אבן עזרא** אינו מסכים עם הפשוט של הרמב"ם/רמב"ן, ויש לו ראיות שאי אפשר לקרוא את הפסוק כך.

(ה) קושיא על הראיה — האם "חודש" דווקא "התחדשות"?

מנין שהמילה "חודש" פירושה דווקא "התחדשות"? אולי "חודש" פירושו סתם תקופת זמן (כמו "שבת" שפירושו שבוע), וצריך לחפש במקום אחר מהו החודש? ההשוואה: "יש יותר משבת אחת בשנה — איפה השבת? חפש במקום אחר." כך גם, אולי "חודש" הוא סתם שם ליחידת זמן, וצריך ראיה מיוחדת שהוא הולך לפי הלבנה. התשובה: "חודש פירושו נתחדש" — המילה עצמה מכילה את המושג של התחדשות, היא לא סתם שם. אבל הקושיא לא נפתרת לגמרי.

(ו) מה פירוש "הראהו דמות לבנה"?

ז) למה צריך את הלימוד הזה?

כי בלי זה היה אפשר לטעון ש"שמור את חודש האביב" פירושו שצריך ללכת לפי מתי האביב (אביב) — מערכת מבוססת שמש. הרמב"ם יגיע לזה מאוחר יותר (שצריך גם לעבר את השנה כדי שתתאים לתקופות), אבל תחילה צריך לקבוע את היסוד שחדשים הולכים לפי הלבנה.

[דיגרסיה: המילה "ירח" בתנ"ך]

בתנ"ך יש את המילה "ירח" שפירושה בבירור הלבנה, והיא משמשת גם לחודש ("ירח ימים", "שלשה ירחים"). "שלשה ירחים" מעניין יותר מ"ירח ימים" כי זה מראה שסופרים חדשים לפי "ירחים" (לבנות). בבראשית כתוב "המאור הגדול" ו"המאור הקטן" אבל לא המילה "ירח". בתנ"ך כתוב "לא יבוא עוד שמשך וירחך לא יאסף" — שיכול להתכוון או לשמש/לבנה הפיזיים, או לשנים/חדשים. זו נשאת שאלה פתוחה.

הרמב"ם לא מתכוון שמש לא ידע איך הלבנה נראית, ולא שלימד אותו את הפרטים של כמה קטנה הלבנה יכולה להיות (הרמב"ם לא מביא את הענין של "נתקשה משה"). כוונת הרמב"ם היא שהקב"ה הראה למשה במראה הנבואה שכאשר התורה מדברת על "חידוש החודש" הכוונה היא לבנה — זו תורה שבעל פה שהקב"ה הוסיף לפסוק. בלי זה היה אפשר לחשוב ש"חודש" פירושו חודש סולרי או תקופת זמן בכלל.

סברא מעניינת: אולי כשהרמב"ם אומר "הראהו הקב"ה למשה" אין הכוונה דווקא שהקב"ה הראה למשה את הלבנה הפיזית בשמים. אולי הכוונה שדרך הפסוק "עולת חדש בחדשו לחדשי השנה" הקב"ה הראה למשה את המושג של התחדשות — שיש מספר התחדשויות בשנה — ומזה הבין משה שזה חייב להיות לפי הלבנה. כלומר, "הראהו" יכול להיות "מראה הנבואה" דרך תוכן הפסוק, לא דווקא הראיה פיזית של הלבנה בשמים.

תמלול מלא**הלכות קידוש החודש: מקומה בסדר המצוות ותוכן המצוה****הקדמה: מקום הלכות קידוש החודש בסדר הרמב"ם**

דובר 1: אז אנחנו רוצים להתחיל הלכות קידוש החודש מההתחלה. על מה הם מדברים לגבי המקום של קידוש החודש?

אה, בספר המצוות אכן זה לפני הכל. זה מקום אחד שהוא לפני הכל. כי בתורה זה קצת לפני הכל, כן?

רש"י אומר, הסדר למה זה לפני הכל מסתדר? למה זה צריך להיות לפני הכל? כי שם כתוב "החודש הזה לכם ראש חדשים", רבי ממה לומדים את זה.

אבל שוב, מה שעושה את זה למצוה דאורייתא, קובע שזה צריך להיות לפני כל שאר ימים טובים. כי זה היסוד לכל ימים טובים, כאילו זה כבר הזמן לכל ימים טובים.

אז המגיד משנה אומר את התירוץ.

דיון: המספר של המצוה במנין המצוות

דובר 1: יש לך את הרשימה של מצוות מההתחלה?

אם אני זוכר ברשימה של מצוות מספרי מצוות, או בהתחלה של... נו, זה אותו סדר, אני בהתחלה של ההתחלה של ההתחלה של הרמב"ם...

דובר 2: כן, יש לנו את ההושענא כאן בדיוק...

דובר 1: קנ"ג, בראש חדשים.

זה דווקא מאוד מעניין, כי זה בא מיד אחרי ארבע מצוות שנקראות לבדוק, שיש להן קצת דמיון. זה מידע חשוב שחסר כדי לדעת לעשות מצוות.

קנ"ג. מצות עשה קנ"ג, וקמ"ט עד קנ"ג זה לבדוק ותמנו בהמה, לבדוק ותמנו עוף, לבדוק ותמנו אחר, ותמנו ותמנו דגה.

זה כבר היה אז המחלוקת.

דובר 2: רגע, איפה אתה מסתכל? אתה מסתכל כאן בעניין... ההקדמה למשנה תורה זה במנין המצוות, כן.

דובר 1: אה, זה שם לא... לא.

דובר 2: אז, אצלו זה אחרת מספר המצוות?

דובר 1: לא, מה... זה כן אצלו. זה אחרים...

כשהוא מסמן את הסדר בהקדמה למשנה תורה בסוף, זה אחרת ממה שהוא עושה בספר המצוות? מה הפשט?

דובר 2: כן? כאן... כן, כאן... כן.

דובר 1: זה מאוד אחרת. כאן... איפה זה? אילו מספרים?

דובר 2: בהקדמה למשנה תורה זה קנ"ג.

דובר 1: זה כן, אבל אחד קרוב. למה אמרתי שזה לא? אני לא מבין. זה בכל זאת כן בין כל המצוות של ימים טובים. זו המצוה הראשונה של כל מצוות של ימים טובים.

דובר 2: טוב מאוד.

דובר 1: זה הולך... אחרי זה, כן, בקבוצות הקודמות... הוא דיבר על מאכלות אסורות.

דובר 2: מאכלות אסורות, כן.

דובר 1: לא, אין לו שום חריפות, אבל אתה אומר, זה יוצא קצת מעניין לפי השיטה שהמצוה היא שאתה צריך להכיר, אתה תהיה תלמיד חכם ומדען, זה קשר מעניין.

דובר 2: כן, אני לא יודע, אני לא יודע מסכים, תזכור את זה בכל מקרה.

דובר 1: לפי אותה שיטה, לכאורה יפה שזה אחד אחרי השני. לכאורה יש כאן, לכאורה כאן זו ההתחלה של הקבוצה החדשה.

דובר 2: נכון.

דובר 1: למשל הוא עשה פרק למועדים. הוא עשה את זה למועדים. אז זה הגיוני, המצוה הראשונה היא קידוש חודש, וזה הולך לכל שאר מצוות של תורה. שבת, שבת, פסח, והולכים בסדר עד שעושים את זה שקל. עד קפ"ה.

דובר 2: כן, אז באותו סדר בא קידוש בהתחלה.

תירוץ המגיד משנה

דובר 1: אז המגיד משנה אומר כך: הוא אומר שכל שאר יום טוב זה בכל זאת נוגע לכל אחד. זה למעשה נוגע רק לבית דין שצריך לדעת את ההלכות. ממילא הוא ישים קודם דברים שכל אחד צריך לדעת.

אבל אני עדיין יכול להבין שהוא בכל זאת שם את זה לפני שהוא הלך להלכות מגילה וחנוכה, ואפילו תעניות, כי הוא רוצה קודם לסיים עם כל הדאורייתא שקשור ל...

דובר 2: רגע אתה יכול להבין, קודם זה מחולק דאורייתא מדרבנן, אז כאילו אתה יכול לראות עד קידוש חודש זה דאורייתא.

דובר 1: אולי זה לא כל כך זמן, זה אירוע. אני מתכוון, הרמב"ם אמר שהוא חייב לעשות תענית בשעת צרה מהתורה, אבל מה שיש תעניות, זה לא דאורייתא.

אני עושה הפסקה אני בטוח שהרב אמר שהוא אמר שזה לא קרה עם זמנים קבועים.

בקיצור, מה אומר הרב כאן?

חזרה לראיה לעתיד לבוא

דובר 1: הוא אומר שיועדים כן מי הולך לעשות את הפירוש. בוודאי כשזה לא מי שעוד אדם בוחן. בוודאי כשכל הפירוש, יותר ממה שאני יודע על כל

האנשים בדור שלו.

הוא אומר שנעשה חישובים חדשים, הוא הולך להגיע לזה. אני לא רוצה שנחזור לעל פי ראייה. החישובים זה רק עד שיהיה שוב בית דין הגדול בירושלים, אז יתחילו שוב על פי ראייה.

זה דבר מעניין, כי הראיה תהיה דבר מאוד טכני, כי אנחנו יודעים כבר שנגיע לזה.

דובר 2: זו בעיה איתך, מדבר על זה גם.

דובר 1: כן, זה סיפור שלם עם הקראים, עם כל המעשיות שראינו.

תוכן מצות קידוש החודש

לשון הרמב"ם בספר המצוות

דובר 1: אוקיי, בואו ניקח לחיות. אמרתי קידוש חודש. לא, אני לא יודע לחזור לחקירות שלו.

מצות עשה אחת, והיא לחשוב לדעת, ולקבוע.

כבר התעסקו בדיוק, גילו מבפנים, גילו מבפנים. כאן הולכים לגלות, וכל פעם שרבי כותב, כותב את זה הרבה קצת אחרת.

בקיצור, המצוה הראשונה היא לדעת, או לקבוע, או לדעת ואחר כך לקבוע. אולי כנראה זה הפירוש. כשמתחיל כל חודש, זו המצוה.

דיון: מה המצוה — לדעת או לקבוע?

דובר 2: מה עם השנים הוא דילג על זה מהמצוה.

דובר 1: מי צריך לעשות את הידיעה אם זה רק בית דין? או יש איזו מעלה, כי ספר המצוה אמר שיש איזו...

דובר 2: כן, הביא שיש מעלה.

דובר 1: לא, ה"כ הוא חכמתכם", הרמב"ם הזכיר את זה.

דובר 2: לא, הרמב"ם לא מזכיר את זה.

דובר 1: הרמב"ם מביא את הפסוק?

דובר 2: כן, הבה"ג.

דובר 1: הבה"ג הביא את זה בשיחה הבאה. מה מתכוון הבה"ג?

הרמב"ם התכוון שזה אומר שיש עצה לעשות?

אבל לא, הרמב"ם התכוון שהבה"ג מדבר על המצוה ללמוד אסטרונומיה, שזו מצוה נוספת. הרמב"ם אומר, לא, הבה"ג מתכוון למצוה של קידוש החודש.

ועל כל פנים, וכישוב לקידוש החודש.

המצוה לפי הרמב"ם

דובר 1: המצוה היא לדעת מתי לקבוע מתי זה ראש חודש, והרמב"ם מניח את זה כאילו המצוה היא לדעת ודרך זה לקבוע. לכאורה מי שצריך לקבוע צריך לדעת מלכתחילה.

הרמב"ם לא מחלק. בספר המצוות הוא אומר כן שהמצוה היא "מצוה לדין לעשות לעולם אלא בבית המקדש".

ברשימה הקצרה של מצוות, הוא לא עושה, זה לא דבר שחשוב מאוד להגיד מי מחויב במצוה.

תשובת הרמב"ם על לימוד אסטרונומיה

דובר 1: הוא מביא שבתשובותיו, משהו שואל את הרמב"ם תשובה, שו"ת ק"ג, מה אני מרויח מלדעת?

הוא עונה לו את חז"ל שאומרים "הסתכל במעשיו, שמתוך כך אתה מכיר את מי שאמר והיה העולם".

דובר 2: לא, לא, זה... האדם מבלבל אותך. זה מדבר בכל זאת על לדעת את החישובים. זה מדבר על אסטרונומיה.

דובר 1: כן, אני לא יודע, צריך לבדוק. האם הוא שואל אותו על הלכות קידוש החודש, או הוא שואל אותו על אסטרונומיה בכלל. אני לא יודע.

אני לא יודע אם האנשים המודרניים רצו ללמוד מדע. כאילו הצעירים לומדים מדע. מדברים על מה שצריך ללמוד מדע.

הלכה א: חדשי השנה הם חדשי הלבנה

לשון הרמב"ם

דובר 1: אוקיי, אז בואו נלמד פרק, הכל אחר כך עם ה... אני אומר הרמב"ם:

"חדשי השנה הם חדשי הלבנה".

החדשים שיהודים מדברים עליהם בתורה, מדברים על חדשים, זה חדשי הלבנה.

"שנאמר עולת חדש בחדשו".

חדשי השנה, במילים אחרות, הלשון "חדשי השנה" כתוב בתורה, "ראשון הוא לכם לחדשי השנה". כן, "חדשי השנה" זו הלשון של פסוק של קביעת החודש.

אבל מה הראיה שזה חדשי הלבנה?

דיון: המקורות של הרמב"ם

דובר 2: רגע. "ונאמר, כך אמרו חכמים", כן? איך, שוב.

דובר 1: הרמב"ם אומר, "שנאמר, כך אמרו חכמים", זה הכל להראות את הדבר.

"שנאמר עולת חדש בחדשו", מזה יודעים ש... אה, הוא אומר הפסוק מסתיים "עולת חדש בחדשו לחדשי השנה".

"ונאמר החודש הזה לכם ראש חדשים".

פירוש שיש... מה מביאים שני הפסוקים?

אוקיי, בואו נראה. "כך אמרו חכמים" על ה"הזה", כן? "זה", כמו כמה פעמים שהתורה אומרת "כזה", "זהה הראהו באצבע", כן? איפה זה כתוב? על שקל ועל מנורה.

"הראה לו הקב"ה למשה במראה הנבואה דמות לבנה, אמר לו כזה ראה וקדש".

כתוב כאן סתם שהוא הראה לו במראה הנבואה.

מה פירוש "הראהו דמות לבנה"?

דובר 1: מה פירוש הוא הראה לו? הוא הראה לו שמש רבינו לא ידע מה המינימום לבנה שצריך לראות? מה היה הדאגה שלו?

הרמב"ם לא הביא כאן את הנושא של התקשרות שאתה זוכר. הרמב"ם לא אומר על התקשרות, הוא רוצה כאן להוכיח שמ"החודש" נכנסת הלבנה לחודש.

לכאורה, צריך לזה לימוד נוסף, כי יש בכל זאת בעיה עם המילה של "חודש האביב", כי צריך ללכת לפי מתי זה אביב.

דובר 2: רגע, רגע, זה הולך להגיע לזה.

דובר 1: זה הולך להגיע למה שאני אומר, אבל קודם צריך בכל זאת לדעת את הדבר הבסיסי, שהולכים לפי הלבנה. מביא הוא את חז"ל.

פשט ב"הראהו במראה הנבואה"

דובר 1: אז לכאורה, זה... אז לכאורה מה שכתוב כאן, "והראה לו הקב"ה במראה הנבואה דמות לבנה", לא מתכוון איך זה צריך להיראות, ולא שהוא לימד אותו את הפרטים של כמה קטנה הלבנה יכולה כבר להיות, אלא הוא הראה לו במראה הנבואה, שכשאני מדבר על חידוש החודש אני מתכוון לומר לבנה.

יש תורה שבעל פה שהקב"ה הוסיף. כי לכאורה מה הרמב"ם רוצה כאן להביא,

הכפתור ופרח'ס ראייה מ"עולת חדש בחדשו"

דובר 1: כן? הוא מביא כאן, תראה מה הוא מביא שם... הוא מביא איזה קטע רמב"ם, אני לא יודע איפה הקטע הזה, שכן, בטוח שהרמב"ם רוצה

דובר 2: כן, שניהם אומרים בעצם, ברגע שהתורה לא אמרה שיש דבר כזה כמו חידושים תכופים בשנה, לא יודעים עוד כלום, הייתי אומר שחידוש יש רק פעם אחת בשנה, רק ראש השנה הוא חידוש. אבל... דרשות אחרות, לא הדרשות. אבל הוא אומר, זה לא חייב להיות אפילו דרשה, זה יכול להיות שהרמב"ם זה פשוט בגלל פשוטו של מקרא. אם בשנה אחת יש יותר חדשים, זה לא יכול להיות שזה השמש שחוזרת לסגירת המעגל, שבאה שוב להתחדשות אחרי מחזור שלם. זה שיש בשנה יותר חדשים, שזה אנחנו רואים מהמילה "חדש בחדשו לחדשי השנה" וגם מהמילה "ראש חדשים", חייב להיות שיש יותר מחידוש אחד. החידוש של העולם לא מסתובב בהתחדשות של פעם אחת בשנה, אלא יותר פעמים בשנה. מה חייב להיות יותר פעמים בשנה? חייבת להיות הלבנה.

דיון: קושיא על הראיה

דובר 1: אבל יש בכל זאת אנשים שעושים חדשים מזויפים, כמו הלוח שיש לנו.

דובר 2: יש חידושים רק אחרי שיש חודש אמיתי, אפשר לחקות את הרעיון. אבל הרעיון שיש דבר כזה כמו התחדשות, כמו שוב אותו דבר, זה שוב אל"ף. השמש אתה יכול לומר שזה שוב אל"ף, היה חורף, שוב אל"ף. זה פירוש התחדשות.

דובר 1: כן, זה פירוש התחדשות. כך הבינו את הפסוק לכאורה בפשטות.

שיטת אבן עזרא

דובר 1: אז, אבן עזרא אכן לא משהו כזה, הוא לא מסכים עם הפשט הזה. הוא בכל זאת כן, למרות שהוא הסתכל על האמונה עשרה, ולמרות שהוא רצה שבת לא תכון בעל דרך, יש לו פירוש אחר כי אם הפסוק זכר לירח. זה מילים אחרות. המדרש, נראה שהרמב"ם מתייחס למקורות, כשהוא אומר לא לפני הרמב"ם. כי האנשים אומרים זאת עולת חודש פירושו עכשיו לבנה.

דובר 2: נו, נו, הרמב"ם אומר כן, שבחדשו בהתחדשות הלבנה, כי אם לא זה לא יכול להיות אחרת.

מחלוקת בפשט של "בחדשו"

דובר 1: ממילא הוא אומר שחדשו לא פירושו... הרמב"ם, הרמב"ם, יש מחלוקת, מה הפירוש של המילה חדשו? האם זה פועל או שם עצם כך, האם בחדשו פירושו בהתחדשו, או זה פירושו כל חודש, כל לא חודש, כמו שבת בשבת, ולא שבת בשבת. זה לא פירושו... ואבן עזרא יש לו ראיות גם מדקדוק שאי אפשר לקרוא את זה כך.

דובר 2: שוב, הוצא את אבן עזרא מכאן.

דיון: האם זו ראיה ברורה?

דובר 1: עם זה שכתוב... בחודשי לחודשי השנה, שיש כמה חודשים בשנה, מראה לנו שיש כמה התחדשויות בשנה. האם זו ראיה ברורה מספיק?

דובר 2: לא. זו לא הראיה של המפרשים. המפרשים רוצים למשל לומר לא את זה. זה בטוח, נכון? אז למה אני אומר את זה? רגע. יש סיבה שהם אומרים את זה. תן לי מקום לנוח.

דובר 1: כן, אבל יש איזו סיבה כי... יש בעיה, אין כאן שום לבנה. אני לא יודע, אתה כל כך בטוח שהדבר הראשון הוא הלבנה. אני לא יודע, אולי יש עוד עשרה דברים, מי יודע, כמה פעמים יכול להיות עוד משהו.

אני יכול אפילו להיות שכאשר הרמב"ם אומר שהראה הקדוש ברוך הוא למשה, הוא מתכוון, מאמר הנביא, הוא מתכוון לומר שעם המילים האלה הוא הראה למשה רבינו שמדברים כאן על איזו התחדשות. האם הוא היה צריך לראות את הלבנה? אני לא יודע. אני לא יודע מה לומר, לא חייב להיות שהוא ראה לבנה, אלא כשהקב"ה אמר חודש בחדשו לחודשי שנה, הוא מיד חשב מאיפה יש כאן את ההתחדשות?

אני רוצה לומר על הפסוק, אחד, מיד נדבר על אותו פסוק. זה הפסוק של החודש הזה לכם. החודש הזה לכם, יש דבר שנקרא חודש בשנה. אני מסכים שיש יותר מחודש אחד בשנה. כמו שיש יותר משבת אחת בשנה. איפה שבת? אני לא יודע, תחפש במקום אחר. אם לא היה כתוב שונה בשנותיה,

להוכיח בחצי הראשון של הכנה, שיש דבר חודש, וזה אומר חידוש הלבנה. והוא מביא לזה שתי ראיות. אחת, **עולת חודש בחדשו**. הוא מביא איזה קטע רמב"ן שמסביר שנתחיינו למנות חדשינו בחדש אשר יתברך בו החידוש, ואין זה אלא ללבנה. כאילו אם יש חדשי השנה, איך אפשר לראות... בשמש רואים אין שום התחדשות. זה ששלושים יום זה רק הלבנה. אם היינו הולכים עם השמש... בקיצור, זה שאנחנו יודעים שהחדשים שלנו זה בערך החודש, הוא חייב ללכת עם הלבנה. אבל לא, עם השמש יש רק ארבעה שינויים.

מה זו הלבנה? זה המחזור של הלבנה. איך יודעים את זה? כי "הראה הקב"ה... לא, לא, לא, לפני "הראה", אני מדבר על הפסוק **"עולת חדש בחדשו"**. אני לא יודע אם ה"עולת חדש בחדשו" עצמו הוא הראיה. הראיה היא הכפתור ופרח. תבדוק, הכפתור ופרח עולה על ה"החדש הזה לכם"? כן, רגע. הוא מביא קטע רמב"ם שטוען שזה אומר משהו, שה"עולת חדש בחדשו" הוא הוכחה על משהו. **"עולת חדש בחדשו לחדשי השנה"**. שמשוהו יש... "חדש בחדשו" פירושו עולת החודש כשזה מתחדש. ה"חדשו" השני הוא פועל, "בחדשו" - כשזה מתחדש, לא בראש חודש.

דיון: מה פירוש "עולת חדש בחדשו"?

דובר 1: "עולת חדש בחדשו", לכאורה מה הפסוק מדבר זה העולה של ראש חודש, כן? עולת ראש חודש של היום, תורה שבעל פה, כן? יש בכל זאת פשט ודרש. כתוב בתורה שבעל פה, כתוב בפסוק בכלל שיש דבר כזה בכלל כמו ראש חודש? מתי זה ראש חודש? ממה הפסוק כאן מדבר על הקרבן? כל המחזור. "זאת עולת חדש בחדשו". פשוט מתרגם הוא בסך הכל שכל חודש מחודש של שנה, כן, כמו "עולת שבת בשבתו", אותו דבר.

אבל נראה שהרמב"ם לומד משהו שהשנה צריכה להסתובב לפי ה"חדש בחדשו". לא השנה, לא השנה. כשהם אומרים חודש, כשכתוב חודש... זה לא "בראשי חדישים", יש דבר כזה כמו ראש חודש, זה הוא רוצה לומר, ולפעמים הוא רוצה להביא את הגמרא מלבנה?

דובר 2: לא.

דובר 1: לכאורה הוא רוצה להביא משהו עם... משהו שכתוב אחר כך "לחדשי השנה", שהשנה מסתובבת לפי החדשים.

דובר 2: לא, לא, לא, הדבר הבא, שצריך לחבר את זה.

דובר 1: הוא לא מביא... מה המקור? אין מגיד משנה כאן? ה"עולת חדש בחדשו" כתוב איפשהו, אמת? יש איזו גמרא על זה?

דובר 2: על מה?

דובר 1: נו, יש לך מצד אחד משהו שאומר...

דובר 2: לא, רק... מה יש לרבינו בחיי לעשות עם ה"חדש בחדשו"?

דובר 1: יש גמרא כזו ש"חדשים אתה מונה לשנים" מהפסוק הזה, אבל יותר מזה... "ואתה מונה", מה כתוב רק שם?

דובר 2: כן, בוא נראה איך הוא מביא את זה.

המקור מסוכה כט ע"א

דובר 1: "ואמרו חכמים: 'חדשי השנה' (סוכה כט ע"א), שנאמר 'עולת חדש בחדשו לחדשי השנה', מזה זה חודש". הוא לא מביא רגיל. מה זה חודש? "שנאמר בסוכה כט ע"א". מה כתוב בסוכה כט ע"א?

דובר 2: איך הוא לומד את זה, בעל הפירוש כאן, זה ש"חדש בחדשו לחדשי השנה" רוצה לומר שיש התחדשות, יש יותר התחדשות בשנה. לגויים אין יותר התחדשות בשנה, יש להם רק מחזור שנתי. כי אפילו ארבע העונות זה לא התחדשות. התחדשות פירושה כשזה חוזר שוב, זה סגירת המעגל, זה מתחיל שוב. אז אם זה מתחיל שוב, יש רק התחדשות אחת כל שנה.

אז אם כתוב "חדש בחדשו לחדשי השנה", משהו בשנה אחת יש יותר התחדשות, חייב להיות חידוש הלבנה. כך אמרו חכמים.

דובר 1: כן, לכאורה זה גם מה שהוא מביא את... השנייה היא עוד ראיה, יש ראש לכל החדשים.

לא... אני זוכר פעם אחת בפרשת תזריע. מה קורה שם שלושה ירחים. פעמיים בכל התורה כתוב ירח.

דובר 2: לא, השלושה ירחים זה יותר מעניין מהירח ימים, כי כתוב כאן משהו שיש את הירחים.

דובר 1: ירח חביב למשל ובכן, כך בתהלים, בתורה איך כתוב? ירח אחד... איך קוראים בבראשית לשני המאורות? בבראשית לא כתוב שני המאורות? בבראשית לא כתוב עוד משהו על הלבנה? יש את המאור הגדול ואת המאור הקטן. אבל בתנ"ך בטוח כתוב...

דובר 2: לא, לא יבוא עוד שמשך וירחך לאור בראשית.

דובר 1: ירח ימים וכדומה, יפה מאוד. אז אם התורה הייתה... זה מעניין, כשהוא אומר לא יבוא עוד שמשך וירחך, הוא מתכוון לשמש ולירח, או שהוא יכול להתכוון כמו השנים והחודשים?

או מה שזה לא יהיה. אם יש רק חידוש אחד בשנה, אין ספק שיש יותר מחודש אחד בשנה. יש כמה חודשים. אבל זה לא הפסוק שמפריע לך, שיש יותר מחודש אחד בשנה.

דובר 2: חודש פירושו מתחדש.

דובר 1: חודש פירושו מתחדש. חודש פירושו מתחדש. חודש פירושו חודש. מי יודע, נכון.

סטייה: המילה "ירח" בתנ"ך

דובר 1: אחד, כשכתוב ירח, ירח ימים, או ירח, ירח פירושו הלבנה, כן?

דובר 2: יפה מאוד.

דובר 1: כשהפסוק... נגיד ככה, למה יעמוד ירח בירכו או מה? זה מה שהחושבים בדרך כלל. בדרך כלל, הרבה פעמים, ירח ימים זה ה... אני לא יודע. אנחנו עוד התעסקנו בזה. אנחנו לא צריכים לאכול. אני חושב שזה